

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Kulturdepartementet
Postboks 8030 DEP
0030 OSLO

Deres ref.
16/2394

Vår ref.
16/1888 - HRO

Dato
27.04.2016

Høring - Statens finansiering av Svalbard kirke etter utskilling av Den norske kirke fra staten

Det vises til brev fra Kultur- og kirke departementet av 9. mars 2016 vedrørende ovennevnte.

I brevet ber Kultur- og kirke departementet (KUD) om synspunkter på hvorvidt Svalbard kirke bør motta sin bevilgning via svalbardbudsjettet (som er og har vært situasjonen i lang tid) eller om bevilgningen bør skje via KUDs budsjett som en del av rammetilskuddet til Den norske kirke (Dnk).

Om sakens bakgrunn:

Utgangspunktet for spørsmålet er den nylig fremlagte Prop. 55 L (2015-2016) om endringer i kirkeloven hvor det bl.a. er lagt opp til at Dnk etableres som et selvstendig rettssubjekt adskilt fra staten. De statskirkelige virksomheter vil etter dette bli overført til det nye rettssubjektet: Dnk.

Den kirkelige betjeningen av Svalbard skjer via Svalbard kirke som pr i dag er en statlig virksomhet finansiert over svalbardbudsjettet. Det er vurdert dithen at virksomhetsoverdragelsen fra staten til en selvstendig kirke, også bør gjelde for Svalbard kirke. I forlengelsen av dette har det oppstått spørsmål om hvordan driften av Svalbard kirke bør finansieres.

Det er enighet om at tilskuddet til Svalbard kirke bør gå via Kirkemøtet for å ivareta målet om et tydelig skille mellom stat og kirke. Spørsmålet er imidlertid om midlene fortsatt skal bevilges over svalbardbudsjettet eller være en del av rammetilskuddet til Dnk over KUDs budsjett.

Justis- og beredskapsdepartementets (JD) vurdering er at dagens ordning med bevilgning over svalbardbudsjettet, bør videreføres. Vår begrunnelse for dette er som følger:

Svalbard kirke har som sin fremste oppgave å tilby gudstjenester og kirkelige handlinger til befolkningen. Slik JD ser det har imidlertid Svalbard kirke en bredere rolle og funksjon sammenliknet med de øvrige kirker i landet.

Fra JDs side er det særlig to forhold ved Svalbard kirkes som tilsier at kirken fortsatt bør få sin bevilgning over svalbardbudsjettet (via Kirkemøtet):

- Svalbard kirkes rolle og funksjon i beredskapssammenheng.
- De rettslige og politiske rammer som ligger til grunn for svalbardbudsjettet.

Nærmere om Svalbard kirkes rolle og funksjon i beredskapssammenheng:

Sysselmannen på Svalbard og Svalbard kirke har et tett samarbeid i krise- og ulykkes sammenheng. Svalbard er ikke noe livsløpssamfunn, og det bor få eldre på øygruppen. Når noen dør er det derfor som oftest som følge av akutte ulykker. Longyearbyens isolerte beliggenhet gjør at samarbeidet mellom de etater som faktisk er på stedet har stor betydning, og Svalbard kirke er en viktig støttespiller for Sysselmannen ved hendelser, spesielt i tilfeller hvor liv har gått tapt. Svalbard kirke er derfor fast rådgiver i den lokale redningsentral (LRS) som ledes av Sysselmannen. I Sysselmannens beredskapsplaner er det lagt opp til bruk av Svalbard kirke ved hendelser. Bidraget kan gjelde flere elementer, som for eksempel informasjon og omsorg til pårørende eller bruk av kirkebygget som senter for pårørende ved ulykker og katastrofer.

Det offentlige hjelpe- og støtteapparatet er også begrenset i Longyearbyen, og kirken får også av denne grunn en annen og utvidet funksjon enn ellers i landet. Det kan også nevnes at Svalbard kirke har en fremtredende plass i det kulturelle og sosiale velferdstilbudet i Longyearbyen. Den funksjon Svalbard kirke har på Svalbard, og hva den best kan sammenliknes med, illustreres etter JDs syn godt i det KUD beskriver i sitt høringsbrev av 2. september 2014 på s.54 vedrørende Sjømannskirkene:

«Sjømannskirkenes kulturelle og sosiale velferdstjenester for nordmenn i utlandet, samt den norske utenriktjenestens beredskapsavtale med organisasjonen, er av stor verdi ut i fra brede samfunnshensyn. Departementet mener dette tilsier at tilskuddet til Sjømannskirken fortsatt bør forvaltes av departementet».

De forhold som her berøres gjenspeiles også i KUDs omtale av Svalbard kirke i foreleggelsen av Prop. 55 L (2015-2016) om endringer i kirkeloven på s. 59:

«Departementet har lagt vekt på at Svalbard kirke har en sentral rolle i den offentlige beredskapen på øygruppa og at staten også ut i fra andre samfunns- og velferdshensyn bør foreta en selvstendig vurdering av bevilgningene til Svalbard kirke».

Beskrivelsen av Sjømannskirken er etter JDs vurdering i stor grad sammenfallende med den rollen Svalbards kirke har i beredskapssammenheng og som kulturell og sosial tilrettelegger på Svalbard. Det som her er nevnt vedrørende Svalbard kirke, er i prinsippet ikke avhengig av at midlene til Svalbard kirke bevilges over svalbardbudsjettet. Deler av dette skiller seg heller ikke ut fra kirkens oppgaver på fastlandet.

Slik JD ser det er imidlertid dagens ordning med bevilgning over Svalbardbudsjettet en sikkerhet for at den (utvidede) funksjon Svalbard kirke har på Svalbard, vil bestå. Den sameksistens som er mellom Svalbard kirke og bl.a. Sysselmannen i beredskapssammenheng, får etter JDs syn også en bedre forankring når begge etater mottar sin bevilgning via svalbardbudsjettet. Selv om ikke JD har etatsstyring av Svalbard kirke, har departementet tett dialog med kirkens ansatte i budsjettssammenheng mv., og departementet har i denne forbindelse mulighet til å ta i betraktning den sameksistens som er mellom Svalbard kirke og Sysselmannen på bl.a. beredskapsområdet.

Nærmere om de rettslige og politiske rammer som ligger til grunn for svalbardbudsjettet:

Svalbardtraktaten artikkel 8 annet ledd foreskriver at skatter, gebyrer og avgifter utelukkende skal komme Svalbard til gode og ikke være høyere enn behovene på øygruppen tilsier. Dette er også bakgrunnen for at det utarbeides et eget svalbardbudsjett.

Den politiske viljen og begrunnelse for et eget svalbardbudsjett er også fremholdt flere steder i St. meld. nr. 22 (2008-2009) Svalbard hvor det bl.a. fremkommer: *«Regjeringen mener at den samlede fremstillingen er et viktig redskap i forvaltningen av Svalbard og sikrer Stortinget en meget god oversikt over utviklingen på øygruppen»*. Videre uttales at de statlige overføringene gir *«sentrale myndigheter en betydelig styringsmulighet gjennom retningslinjer for etatenes drift»*. Og i tillegg: *«Regjeringen mener svalbardbudsjettet sikrer Stortinget og offentligheten en helhetlig fremstilling av utviklingen på øygruppen, samtidig som det orienterer om myndighetenes prioriteringer og satsninger på øygruppen. Regjeringen vil derfor videreføre ordningen med et eget svalbardbudsjett»*.

Ordningen med et eget svalbardbudsjett er også påpekt gjennom de årlige budsjettproposisjoner. Formålet med beskatning på Svalbard er styrt av behovene på øygruppen, og skatteinntektene kan ikke benyttes andre steder. Det vil alltid være et skjønsspørsmål hva behovene er, men administrasjon, offentlige tjenestetilbud og infrastruktur som for eksempel flyplass og redningstjeneste, er behov som begrunner en slik beskatning.

Underskuddet på svalbardbudsjettet dekkes årlig via et tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementets budsjett. Ved å flytte utgiftskapitler fra svalbardbudsjettet reduseres også underskuddet på svalbardbudsjettet tilsvarende. Utgiften som sådan forsvinner derimot ikke, men muligheten til å synliggjøre utgiften mot inntektene på Svalbard, blir borte. Dersom skatteinntektene i fremtiden skulle øke sterkt, noe vi i de senere år har sett eksempler på, kan en fjerning av utgiftskapitler bidra til å skape en situasjon hvor budsjettet går med overskudd, noe som igjen vil ha følger mht. artikkel 8 i svalbardtraktaten. Mulighetene til å

motregne ev. overskudd mot tidligere underskudd, som er det man har benyttet seg av når svalbardbudsjettet har gått med overskudd, vil bare gjelde så lenge det finnes slike underskudd å ta av.

Når driften av Svalbard kirke uansett vil måtte være en utgift for staten, mener JD at også de grunner som her er nevnt, tilsier at utgiften bør fremgå av svalbardbudsjettet. Avslutningsvis vil JD vise til at de kirkefaglige organer som uttalte seg om akkurat dette forholdet i høringen (Svalbard kirke, Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Nord-Hålogaland biskop og Bispemøtets preses) alle uttalte støtte til videreføring av dagens ordning med bevilgning over svalbardbudsjettet.

I en utfordrende tid for Longyearbysamfunnet, og hvor Regjeringen på flere måter påpeker viktigheten av å underbygge det statlige engasjement og tilsvarende aktivitet i Longyearbyen, er det å fjerne et budsjettkapittel fra svalbardbudsjettet et uheldig signal slik JD ser det.

På bakgrunn av ovennevnte mener derfor JD den beste løsningen vil være at Svalbard kirke består som eget budsjett kapittel på svalbardbudsjettet. JDs innspill i saken er derfor at det opprinnelige forslag opprettholdes, jf. KUDs høringsnotat av 2. september 2014.

Med vennlig hilsen

Øystein Mortensen
ekspedisjonssjef

Henrik Rotneberg
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur